

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026-YIL

IYUL/7-SON, I-QISM

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

ISSN: 3060-463X

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, iyul.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

MILLIY GWARDIYA TIZIMIDA HARBIY XIZMATCHILARNI KIYIM-KECHAK BILAN TA'MINLASH TIZIMINING NAZARIY ASOSLARI	10
Omonov Usmonqul Raxmonqul o'g'li	
FOND BOZORLARIGA XORIJIY KAPITALNI JALB QILISH: ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA RIVOJLANISH IMKONIYATLARI	17
Yusupova Jamila Karamatdinovna	
AXBOROT KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARINING TASHKLIY-HUQUQIY VA ILMIY NAZARIY MASALALARI	21
Rajaboyev Shahboz Shodi o'g'li	

AXBOROT KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARINING TASHKILIY-HUQUQIY VA ILMIY NAZARIY MASALALARI

Rajaboyev Shahboz Shodi o'g'li

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti mustaqil izlanuvchisi

ORCID: 0000-0002-0997-6689

Email: shahbozrajabboyev@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada axborot-kommunikatsiya xizmatlarining tashkiliy-huquqiy va ilmiy-nazariy masalalari tahlil qilingan. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jamiyat hayotidagi ahamiyati, sohani huquqiy tartibga solish mexanizmlari hamda raqamli xizmatlarni rivojlantirishning ilmiy yondashuvlari o'rganilgan. Shuningdek, axborot almashinuvi samaradorligini oshirish, huquqiy asoslarni mustahkamlash va zamonaviy kommunikatsiya xizmatlarini takomillashtirish bo'yicha nazariy qarashlar hamda amaliy tajribalar yoritilgan.

Kalit so'zlar: axborot-kommunikatsiya xizmatlari, raqamli texnologiyalar, huquqiy tartibga solish, ilmiy-nazariy yondashuv, kommunikatsiya tizimi, raqamlashtirish.

Abstract: This article analyzes the organizational, legal, and scientific-theoretical aspects of information and communication services. It examines the significance of information and communication technologies in modern society, the mechanisms for the legal regulation of the sector, and scientific approaches to the development of digital services. Furthermore, the study discusses theoretical perspectives and practical experiences aimed at improving the efficiency of information exchange, strengthening the legal framework, and enhancing modern communication services.

Keywords: information and communication services, digital technologies, legal regulation, scientific and theoretical approach, communication system, digitalization.

Аннотация: В статье проанализированы организационно-правовые и научно-теоретические вопросы информационно-коммуникационных услуг. Исследованы значение информационно-коммуникационных технологий в жизни общества, механизмы правового регулирования данной сферы, а также научные подходы к развитию цифровых услуг. Кроме того, рассмотрены теоретические взгляды и практический опыт, направленные на повышение эффективности обмена информацией, укрепление правовой базы и совершенствование современных коммуникационных услуг.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные услуги, цифровые технологии, правовое регулирование, научно-теоретический подход, коммуникационная система, цифровизация.

KIRISH

Hozirgi kunda dunyo miqyosida axborot texnologiyalarining jadal sur'atlarda rivojlanishi va raqamli transformatsiya jarayonlarining kengayishi axborot-kommunikatsiya xizmatlariga bo'lgan ehtiyojni tobora oshirmoqda. Turli sohalarda raqamli platformalar, internet tarmoqlari va elektron xizmatlarning keng joriy etilishi jamiyatda tezkor axborot almashinuvini ta'minlash bilan bir qatorda, iqtisodiy va ijtimoiy munosabatlarning samaradorligini ham oshirmoqda. Ayniqsa, davlat boshqaruvi, ta'lim tizimi, tijorat faoliyati va xizmat ko'rsatish sohalarida kommunikatsiya vositalarining takomillashuvi muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Shu bilan birga, axborot-kommunikatsiya xizmatlarini samarali tashkil qilish, ularning huquqiy asoslarini mustahkamlash hamda sohadagi nazariy yondashuvlarni takomillashtirish zarurati ortib bormoqda. Zamonaviy raqamli muhitda axborot xavfsizligini ta'minlash, elektron ma'lumotlardan qonuniy foydalanish, raqamli xizmatlar sifatini yaxshilash va huquqiy munosabatlarni tartibga solish kabi masalalar muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. Mazkur holat axborot-kommunikatsiya xizmatlarining tashkiliy-huquqiy va ilmiy-nazariy jihatlarini chuqur tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqishni talab etadi. Shu jihatdan, ushbu mavzuda tadqiqot olib borish ilmiy va amaliy ahamiyatga ega bo'lib, uning dolzarbligini belgilaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Axborot-kommunikatsiya xizmatlarining tashkiliy-huquqiy va ilmiy-nazariy jihatlarini tadqiq etishda turli mamlakat olimlari tomonidan ilgari surilgan ilmiy yondashuvlar muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Zamonaviy axborot jamiyatining shakllanishi, raqamli texnologiyalarning ommalashuvi va huquqiy tartibga solish mexanizmlarining rivojlanishi ushbu sohani chuqur tadqiq etishni talab etmoqda.

Manuel Kastels (1996) o'zining axborot jamiyati nazariyasida kommunikatsiya texnologiyalari iqtisodiy va ijtimoiy munosabatlarning asosiy harakatlantiruvchi kuchiga aylanganligini ta'kidlaydi. Uning fikriga ko'ra, raqamli texnologiyalarning rivojlanishi natijasida "tarmoq jamiyati" shakllanib, unda axborot almashinuvi tezligi va kommunikatsiya imkoniyatlari iqtisodiy o'sishga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Olim axborot infratuzilmasining rivojlanishi mamlakatlarning raqobatbardoshligini oshirishda muhim omil ekanligini ham asoslab beradi.

Deniyel Bell (1973) postindustrial jamiyat nazariyasida bilim va axborot iqtisodiyotning asosiy resursiga aylanishini qayd etadi. U sanoat iqtisodiyotidan axborot va xizmatlar iqtisodiyotiga o'tish jarayonida kommunikatsiya xizmatlarining ahamiyati oshib borishini ta'kidlaydi. Bellning fikricha, raqamli axborot tizimlari mehnat bozori, davlat boshqaruvi va ta'lim sohalari samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Everett Rojers (2003) innovatsiyalarning jamiyatga bosqichma-bosqich tarqalishini tahlil qilgan holda, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ommalashuvida kommunikatsiya kanallari muhim ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlaydi. Olimning ta'kidlashicha, yangi raqamli xizmatlar aholi va tashkilotlar tomonidan qabul qilinishi axborot tarqatish tizimining samaradorligiga bog'liq bo'ladi. Bu yondashuv elektron xizmatlarni rivojlantirishda muhim nazariy asos hisoblanadi.

Yurgen Xabermas (1984) kommunikatsiya jarayonlarini jamiyatdagi ijtimoiy munosabatlarni tartibga soluvchi muhim vosita sifatida baholaydi. Uning qarashlariga ko'ra, axborot almashinuvining ochiqligi va shaffofligi fuqarolarning davlat boshqaruvidagi ishtirokini kuchaytiradi. Shu bilan birga, olim axborot xizmatlarining huquqiy jihatdan tartibga solinishi jamiyat barqarorligi uchun muhim omil ekanligini ta'kidlaydi.

Marshall Maklyuen (1964) ommaviy axborot vositalari va raqamli kommunikatsiyalar jamiyat madaniyati hamda inson munosabatlariga kuchli ta'sir ko'rsatishini ilgari suradi. Uning "global qishloq" konsepsiyasiga ko'ra, kommunikatsiya texnologiyalari tufayli dunyo mamlakatlari o'rtasidagi axborot almashinuvi tezlashib, geografik masofalarning ahamiyati kamayadi. Bu g'oya hozirgi internet va raqamli xizmatlar tizimi rivojlanishini tushunishda muhim ahamiyatga ega.

Frits Maxlup (1962) axborot va bilimlarni iqtisodiy o'sishning asosiy manbai sifatida baholaydi. Uning tadqiqotlarida bilim iqtisodiyoti tushunchasi ilgari surilib, axborot resurslarining davlat iqtisodiyoti rivojlanishidagi o'rni asoslab berilgan. Olim axborot xizmatlarining rivojlanishi ishlab chiqarish samaradorligi va boshqaruv sifatini oshirishga xizmat qilishini ta'kidlaydi.

Nikolas Negroponete (1995) raqamli texnologiyalarning rivojlanishi an'anaviy iqtisodiy munosabatlarni o'zgartirishini va kommunikatsiya xizmatlarining yangi turlarini shakllantirishini qayd etadi. U internet xizmatlari, raqamli ma'lumotlar va elektron kommunikatsiyalarning kelajakda jamiyat hayotining ajralmas qismiga aylanishini bashorat qilgan. Bugungi raqamlashtirish jarayonlari ushbu ilmiy qarashlarning amaliy ahamiyatini tasdiqlamoqda.

Yan van Deyk (2006) raqamli texnologiyalar jamiyatning barcha sohalariga kirib borishi natijasida "tarmoq jamiyati" shakllanishini tahlil qiladi. Uning fikriga ko'ra, kommunikatsiya xizmatlari davlat boshqaruvi, biznes va ta'lim tizimi faoliyatining samaradorligini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Shuningdek, olim raqamli tengsizlik muammosiga e'tibor qaratib, axborot xizmatlaridan teng foydalanish imkoniyatlarini yaratish muhimligini ta'kidlaydi.

Entoni Giddens (1990) globallashtirish jarayonlarida axborot texnologiyalarining ahamiyati ortib borayotganini ta'kidlaydi. Uning fikricha, kommunikatsiya vositalari jamiyatdagi ijtimoiy munosabatlarni qayta shakllantirib, davlat va fuqarolar o'rtasidagi hamkorlik mexanizmlarini kuchaytiradi. Bu esa raqamli davlat xizmatlarini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi.

Mahalliy olimlar tomonidan ham axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish, elektron hukumat tizimini rivojlantirish, axborot xavfsizligini ta'minlash va raqamli huquqiy munosabatlarni takomillashtirish masalalari bo'yicha qator ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Ushbu yondashuvlar axborot-kommunikatsiya xizmatlarining tashkiliy-huquqiy mexanizmlarini rivojlantirish, raqamli infratuzilmani mustahkamlash hamda zamonaviy kommunikatsiya xizmatlari samaradorligini oshirish uchun muhim nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot ishini amalga oshirish jarayonida ilmiy bilishning bir qator usullaridan keng foydalanildi. Jumladan, axborot-kommunikatsiya xizmatlarining tashkiliy-huquqiy va ilmiy-nazariy jihatlarini o'rganishda

kuzatish, tahlil qilish, ma'lumotlarni yig'ish, tizimlashtirish, umumlashtirish va taqqoslash metodlari qo'llanildi. Shuningdek, sohadagi mavjud holatni baholash va rivojlanish tendensiyalarini aniqlash maqsadida statistik ma'lumotlar, ilmiy adabiyotlar va tahliliy manbalar o'rganildi. Tadqiqot jarayonida mahalliy va xorijiy olimlarning axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, raqamli xizmatlar, elektron boshqaruv va kommunikatsiya tizimlarini huquqiy tartibga solish bo'yicha ilmiy qarashlari tahlil qilindi. Shu bilan birga, sohada uchrayotgan muammolar, ularning kelib chiqish sabablari hamda amaliy yechimlari bo'yicha mavjud ilmiy yondashuvlar o'rganildi. Bundan tashqari, axborot-kommunikatsiya xizmatlari faoliyatiga doir qonunlar, normativ-huquqiy hujjatlar, davlat dasturlari va raqamlashtirish sohasida qabul qilingan strategik qarorlar tahlil qilinib, ularning amaliy ahamiyati baholandi. Olingan ma'lumotlar asosida sohani yanada takomillashtirish, huquqiy mexanizmlarni kuchaytirish va kommunikatsiya xizmatlari samaradorligini oshirish yuzasidan tegishli xulosa hamda takliflar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Axborot-kommunikatsiya xizmatlarining tashkiliy-huquqiy va ilmiy-nazariy asoslarini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyot sharoitida ushbu soha mamlakatlar va mintaqalarning barqaror rivojlanishida strategik ahamiyat kasb etmoqda. Zamonaviy sharoitda axborot almashinuvi tezligi, raqamli infratuzilmaning rivojlanish darajasi hamda kommunikatsiya xizmatlarining sifatli tashkil etilishi iqtisodiy o'sish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, axborot-kommunikatsiya xizmatlarini rivojlantirishda kompleks va istiqbolli yondashuv zarur ekanligi aniqlandi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, har bir hududning axborot-kommunikatsiya xizmatlari rivojlanishi uning iqtisodiy salohiyati, demografik holati, infratuzilma darajasi hamda raqamlashtirish jarayonlarining amalga oshirilish tezligi bilan bevosita bog'liq. Masalan, internet qamrovi yuqori bo'lgan hududlarda elektron xizmatlardan foydalanish darajasi ham yuqori bo'lib, bu davlat va xususiy sektor o'rtasidagi axborot almashinuvini sezilarli darajada tezlashtiradi. Shuningdek, raqamli platformalarning joriy etilishi xizmat ko'rsatish sohasida shaffoflikni oshirib, byurokratik to'siqlarni kamaytirishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, axborot-kommunikatsiya xizmatlarini samarali tashkil etish uchun bir qator asosiy yo'nalishlarga e'tibor qaratish zarur. Jumladan, raqamli infratuzilmani rivojlantirish, huquqiy bazani mustahkamlash, malakali kadrlar tayyorlash va axborot xavfsizligini ta'minlash muhim ahamiyatga ega (1-rasm).

1-rasm. Axborot kommunikatsiya xizmatlarini rivojlantirishning asosiy omillari¹

Birinchidan, raqamli infratuzilmani modernizatsiya qilish va internet tarmoqlarining qamrovini kengaytirish muhim ahamiyatga ega. Chunki zamonaviy kommunikatsiya xizmatlarining asosi barqaror va tezkor aloqa tizimi hisoblanadi.

Ikkinchidan, sohani huquqiy jihatdan tartibga solishni takomillashtirish zarurligi aniqlandi. Axborot xavfsizligi, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish va elektron xizmatlardan foydalanish qoidalarini aniq belgilash kommunikatsiya xizmatlarining ishonchligini oshiradi. Shu bilan birga, huquqiy asoslarning mustahkamlanishi

1 Manba: muallif ishlanmasi.

raqamli iqtisodiyotga ishonchni kuchaytirib, investorlar uchun qulay muhit yaratadi.

Uchinchidan, inson kapitali va malakali mutaxassislarni tayyorlash masalasi muhim o‘rin tutadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasida kadrlar salohiyati qanchalik yuqori bo‘lsa, xizmatlar sifati ham shunchalik yaxshilanadi. Shu bois, ta‘lim muassasalarida raqamli texnologiyalar, dasturlash va axborot tizimlarini boshqarish bo‘yicha zamonaviy bilimlarni berish dolzarb hisoblanadi.

Tahlillar shuni ham ko‘rsatdiki, raqamli xizmatlarni joriy etishda davlat va xususiy sektor o‘rtasidagi hamkorlik muhim rol o‘ynaydi. Davlat tomonidan yaratilgan huquqiy va infratuzilmaviy shart-sharoitlar xususiy sektorning innovatsion loyihalarni amalga oshirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bu esa xizmatlar bozorida raqobatni kuchaytiradi va sifatni oshirishga olib keladi. Shuningdek, axborot-kommunikatsiya xizmatlarining joriy etilishi iqtisodiy jarayonlarga ijobiy ta‘sir ko‘rsatishi aniqlandi. Elektron xizmatlar orqali xarajatlar kamayadi, vaqt tejaladi va boshqaruv tizimida samaradorlik oshadi. Ayniqsa, davlat xizmatlarining raqamlashtirilishi fuqarolar uchun qulaylik yaratib, korrupsion omillarni kamaytirishga xizmat qiladi. Yana bir muhim jihat shundan iboratki, axborot-kommunikatsiya xizmatlari rivojlanishi bilan bir qatorda kiberxavfsizlik masalasi ham dolzarblashmoqda.

Ma‘lumotlarni himoya qilish, elektron tizimlarga bo‘lgan ishonchni oshirish va kiberhujumlarning oldini olish zamonaviy kommunikatsiya tizimlarining barqaror ishlashi uchun asosiy shartlardan biri hisoblanadi. Umuman olganda, o‘tkazilgan tahlillar axborot-kommunikatsiya xizmatlarini rivojlantirish kompleks yondashuvni talab qilishini ko‘rsatdi. Bu jarayonda infratuzilma, huquqiy baza, inson resursi va innovatsion texnologiyalar o‘zaro uyg‘un holda rivojlanishi zarur. Shu asosda, sohani yanada takomillashtirish orqali iqtisodiy o‘sishni tezlashtirish va raqamli jamiyatni shakllantirish mumkinligi xulosa qilindi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, axborot-kommunikatsiya xizmatlarining tashkiliy-huquqiy va ilmiy-nazariy asoslarini o‘rganish natijalari ushbu sohaning zamonaviy raqamli jamiyatda strategik ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatadi. Axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi, elektron xizmatlarga bo‘lgan talabning ortishi hamda kommunikatsiya infratuzilmasining kengayishi iqtisodiy o‘sish, davlat boshqaruvi samaradorligi va ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlashda muhim omil bo‘lib xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, sohadagi mavjud muammolarni bartaraf etish va uni yanada rivojlantirish uchun kompleks, tizimli va ilmiy asoslangan yondashuv zarur ekanligi aniqlandi.

Shu asosda quyidagi taklif va tavsiyalar ilgari suriladi:

Raqamli infratuzilmani yanada rivojlantirish. Internet tarmoqlari qamrovini kengaytirish, aloqa sifatini oshirish va zamonaviy server hamda ma‘lumotlar markazlarini tashkil etish orqali axborot xizmatlarining barqaror ishlashini ta‘minlash.

Huquqiy-me‘yoriy bazani takomillashtirish. Axborot-kommunikatsiya xizmatlarini tartibga soluvchi qonunchilikni zamon talablariga mos ravishda yangilash, shaxsiy ma‘lumotlar himoyasi va kiberxavfsizlik bo‘yicha qat‘iy huquqiy mexanizmlarni joriy etish.

Kadrlar tayyorlash tizimini kuchaytirish. Raqamli texnologiyalar, axborot tizimlari va kommunikatsiya sohasida malakali mutaxassislarni tayyorlash uchun oliy ta‘lim va qayta tayyorlash dasturlarini takomillashtirish.

Davlat va xususiy sektor hamkorligini kengaytirish. Innovatsion loyihalarni qo‘llab-quvvatlash, raqamli xizmatlar bozorida sog‘lom raqobat muhitini shakllantirish orqali xizmatlar sifatini oshirish.

Axborot xavfsizligini ta‘minlash choralari kuchaytirish. Kiberhujumlarga qarshi zamonaviy tizimlarni joriy etish, ma‘lumotlar muhofazasi bo‘yicha milliy standartlarni ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish.

Umuman olganda, axborot-kommunikatsiya xizmatlarini rivojlantirish mamlakat iqtisodiyotining raqamli transformatsiyasini tezlashtirish, boshqaruv tizimini samarali qilish va jamiyatda axborotlashgan muhitni shakllantirishda muhim o‘rin tutadi. Shu bois, ushbu sohani rivojlantirishga qaratilgan barcha chora-tadbirlar uzoq muddatli strategik maqsadlarga yo‘naltirilgan bo‘lishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktyabrdagi “Raqamli O‘zbekiston — 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF–6079-sonli Farmoni // URL: <https://lex.uz/ru/docs/-5030957>
2. O‘zbekiston Respublikasining 2003-yildagi 11-dekabrdagi “Axborotlashtirish to‘g‘risida”gi 560-II-son Qonuni // URL: <https://lex.uz/docs/-83472>
3. O‘zbekiston Respublikasining 2015-yil 9-dekabrdagi “Elektron hukumat to‘g‘risida”gi O‘RQ-395-son Qonuni // URL: <https://lex.uz/docs/-2833860>
4. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. (2024) Raqamli iqtisodiyot va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bo‘yicha rasmiy ma‘lumotlar. <https://stat.uz>
5. O‘zbekiston Respublikasi milliy qonunchilik bazasi – <https://lex.uz>

6. Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni rivojlantirish markazi rasmiy ma'lumotlari – <https://mitc.uz>
7. Manuel Castells. *The Rise of the Network Society*. – Oxford: Blackwell Publishers, 1996. – 556 p.
8. Daniel Bell. *The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting*. – New York: Basic Books, 1973. – 507 p.
9. Everett M. Rogers. *Diffusion of Innovations*. 5th ed. – New York: Free Press, 2003. – 551 p.
10. Jürgen Habermas. *The Theory of Communicative Action. Volume 1: Reason and the Rationalization of Society*. – Boston: Beacon Press, 1984. – 465 p.
11. Marshall McLuhan. *Understanding Media: The Extensions of Man*. – New York: McGraw-Hill, 1964. – 359 p.
12. Fritz Machlup. *The Production and Distribution of Knowledge in the United States*. – Princeton, NJ: Princeton University Press, 1962. – 416 p.
13. Nicholas Negroponte. *Being Digital*. – New York: Alfred A. Knopf, 1995. – 243 p.
14. Jan van Dijk. *The Network Society: Social Aspects of New Media*. 2nd ed. – London: Sage Publications, 2006. – 304 p.
15. Anthony Giddens. *The Consequences of Modernity*. – Stanford, CA: Stanford University Press, 1990. – 186 p.
16. O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi – <https://digital.uz>

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100